

D14 Vzpomínky osmdesátníka

Dva dny před svými osmdesátinami jsem měl příležitost na Jarově po bohoslužbách zavzpomínat. Šlo mi především o to, jak výrazná překážka, kterou mi komunisté postavili na životní cestu tím, že mě po osmiletce nepustili na střední školu (jedenáctiletku), se ukázala být mnohonásobným přínosem. Chtěl jsem, aby se vzpomínání vešlo do půl hodiny, nakonec trvalo asi o čtvrt hodiny déle. Myslím, že vše, na co jsem vzpomínal, je uloženo v mých Pamětech, nicméně bych rád zmínil v jednom nedlouhém textu to, na co jsem na Jarově vzpomínal.

Roku 1958 jsem byl ve strašnickém sboru confirmován. Byla to pro mne významná událost, konfirmační slib jsem bral skutečně vážně. Téhož roku jsem ukončil základní školu závěrečnou zkouškou, a té předcházelo období přihlašování na střední školy či učební obory včetně různých odvolávání. Mně bylo studium na střední škole zamítnuto, rodiče se odvolávali, ale marně. Vážné důvody, proč opravdu nesmím na střední školu, jim byly sděleny jen ústně:

- a) náboženská orientace rodiny,
- b) tetin ilegální odchod na Západ,
- c) bratrova (*1947) podpora maďarské "kontrarevoluce" (1956) [ve třídě se poprali pionýři s nepionýry].

Mezi tím atraktivní učební obory byly obsazeny, pro mne se podařilo najít slušný podnik – Teslu Karlín, ovšem na strojírenský obor *nástrojař*, a – protože Tesla neměla své učiliště, posílala učně do vlašimských Blanických strojíren. Znamenalo to přes týden být ve Vlašimi v internátě. A tak, když mi do 14. narozenin ještě chybělo čtvrt roku, začal můj učňovský život: internát, dílna (půl týdne), škola (půl týdne – týden se tehdy snadno půlil, pracovalo se i v sobotu). Internát a dílna byly pro mne hodně tvrdé, byl jsem manuálně nešikovný, vedoucí vychovatel byl hrubý člověk. Do školy jsem chodil rád, učitelé byli sympatičtí. A v internátě mi pobyt zpříjemňovala paní kuchařka, což mělo i neblahý důsledek – za dva roky jsem přibral 24 kg.

Kvůli pobytu v internátě jsem nemohl navštěvovat ve strašnickém sboru setkávání mládeže. A Jardovým (bratrovým) prostřednictvím se ke mně dostalo pozvání do baptistického sboru na Vinohradech, kde se mi moc líbilo a kde měli setkávání mládeže v sobotu večer, takže jsem se jich mohl účastnit. A tak jsem zanedlouho tento sbor považoval za "svůj".

V internátě jednou při službě v kuchyni přišla řeč na to, jak trávíme neděle v Praze. Já jsem začal řečnickou otázkou a řekl jsem: "Co dělá slušný člověk v neděli? – přece jde do kostela." Celkem potěšitelné bylo, že reakcí spoluučňů nebyl posměch, nýbrž údiv. A paní kuchařka mi pak pověděla, že je

také evangelička, ve Vlašimi je kazatelská stanice benešovského sboru, v týdnu tam sbor nic nepodniká, v neděli mají bohoslužby. A dále jsem se od ní dověděl, že v 10 km vzdáleném Trhovém Štěpánově je aktivní kazatelská stanice Jednoty českobratrské (dnešní Církev bratrská, dále budu zkracovat CB), vedená vzácným člověkem Karlem Kolmanem, dřívějším ředitelem kutnohorské Biblické školy, spisovatelem a básníkem. A zároveň mi paní kuchařka pověděla, že do štěpánovského společenství patří i ředitel školy František Šíma. V internátě jsme měli půl odpoledne týdně osobní volno – a zrovna ve středu, kdy byly ve Štěpánově biblické hodiny. Stal jsem se jejich pravidelným účastníkem. Niterná zbožnost br. Kolmana mě hodně ovlivnila, měl jsem ho velice rád, a on měl rád mne. Na štěpánovské biblické hodiny jezdila z Vlašimi i učitelka zvláštní školy Lenka Knížková, která bydlila trvale v Horních Počernicích a patřila do tamního společenství CB. Často jsem s ní sdílel cestu autobusem z Vlašimi do Prahy.

Jednou měli u baptistů ve všední den večer kázat dva zahraniční kazatelé (ze západu) a já jsem si moc přál se moci zúčastnit. Jenže v týdnu jsem musel být v internátě. Řešení se našlo. Pan ředitel mě poslal na služební cestu (cosi pro školu v Praze koupit) a já jsem mohl večer strávit v Praze. Služební cesta učně byla skutečně neobvyklá.

Po návratu z internátu jsem se docela cítil doma jak v naší ČCE, tak u baptistů i v CB, tam jsem dost často jezdil do hornopočernické kazatelské stanice, kde jsem dost zapadl do mládeže.

A tak jedním z důsledků pobytu ve vlašimském učilišti bylo prohloubení osobní zbožnosti, získání pietistické orientace ve spojení s ekumenickou orientací a setkání s řadou vzácných křesťanských osobností.

Střední školu jsem vystudoval při zaměstnání; vládnoucí komunisté si uvědomili, že jejich politika "obohacování dělnické třídy" ochuzuje okruh kandidátů vš studia o schopné lidi, a pro absolventy určitých učebních oborů zavedli dvouletou střední školu připravující k maturitě. Tu jsem během dvou let po vyučení vystudoval, nicméně pak jsem se zčásti kvůli vlastní hlouposti, zčásti ze zdravotních důvodů ještě rok zdržel, a tak jsem na Matfyz nastoupil až roku 1964, o tři roky později, než začali vš studovat moji spolužáci z osmiletky.

Myslím, že roky 1964-69 byly v celém komunistickém období pro studium na vš nejlepší. Odborné předměty na MFF snad politikou byly zasaženy jen minimálně. Rád bych teď zavzpomínal na předměty spadající do výuky marxismu, která probíhala na všech školách. Asistent, který nás měl uvádět do základů tohoto učení, nás nadšeně seznamoval s volebním systémem v USA; pokud mám informace, stal se po r. 1968 pracovníkem

Svobodné Evropy. Politickou ekonomii nám přednášel Oldřich Kýn, dnes emeritní profesor Bostonské univerzity. Ve 3. ročníku jsem musel dělat zkoušku z dějin KSČ; jedničku jsem si zajistil tím, že na otázku "Úloha masových organizací v ČSSR" jsem odpověděl, že jsou více méně k ničemu. Ve čtvrtém ročníku jsme měli marxistickou filozofii. Na cvičeních jsem měl referáty o Tomáši Akvinském a později o novotomizmu; obsahem zkoušky byl rozbor prologu k Janovu evangelium – zkoušku jsem dělal v červnu 1968. Dr. Svobodová, která nás na filozofii měla, pak po většinu života působila v Austrálii.

K tomu, že jsem na Marfyzu prožil tak krásnou dobu, také přispěla vládnoucí strana tím, že mě r. 1958 neumožnila jít na střední školu.

Do závěru vysokoškolského studia patří i začátek naší známosti s Evinkou – nesmírně důležité skutečnosti v mém životě. Kdybych byl šel studovat současně se svými spolužáky, už bych v tu dobu byl na umístěnkou někde kdoví kde. A tak to, co mi mělo život zkomplikovat, mi jej úžasně obohatilo.

Po studiu jsem jako severočeský krajský stipendista byl poslán na Střední zemědělskou technickou školu ve Frýdlantě v Č., tedy do míst, která mě v době, kdy jsem se stipendistou stal, velice přitahovala. Teď jsem měl v Praze Evinku a sám jsem byl v nejvzdálenějším sídle střední školy v Severočeském kraji. Učení na zemědělské škole mě nijak netěšilo. Přispělo k tomu i to, že tam mezi žáky téměř zcela chybělo jakékoli ponětí o křesťanství. Podal jsem si žádost o přeložení na gymnázium a při tom jsem si uvědomoval, že dál od Prahy přemístěn už být nemohu. Nastoupil jsem v Lovosicích, na gymnázium, s dobrým spojením do Prahy. Těšilo mě, že v jedné třídě byli všichni kluci ministranti (byli ovšem jen tři, šlo o humanitní třídu, shodou okolností jejich třídní profesorka byla kmotrou dvou dětí výrazného katolického historika). Po půl roce jsem se stal v jedné třídě 2. ročníku třídním profesorem. Bylo na mě, abych sdělil svým studentům, že komunistické orgány neschvalují jejich vyučujícího občanské výchovy a dojde proto ke změně. Z třídy se ozvalo: "Ale on to vykládá úplně, jako by tomu věřil". Odpověděl jsem (podle pravdy), že on tomu skutečně věří¹. Z třídy se ozvalo: "Jé, to my jsme mysleli, že je chytřejší". Žádné nepříjemné důsledky tento rozhovor s třídou neměl. V Lovosicích jsem příležitostně studentům půjčoval evangelia, všeobecně se vědělo, že jsem evangelík.

V době mého působení v Lovosicích jsme s Evi měli svatbu. Být v týdnu od sebe odloučení se nám nelíbilo, a tak jsem se rozhodl se Severočeským krajem ukončit smlouvu, i za cenu, že budu muset část stipendia vrátit. V době

---

¹ Z komunistické strany byl vyškrtnut, ale zřejmě za tím nebyly jeho názory, nýbrž osobní vztahy.

pro r. 1968 si komunisté vyřizovali účty vylučováním a vyškrtáváním, takže jejich počet klesl. A tak jejich jednotlivé buňky sháněly lidi. Proto pro nekomunistu s praxí nebylo možné získat v Praze ve škole místo. Tatínek mi pomohl stát se redaktorem v SNTL – Nakladatelství technické literatury. Bylo tam velice příjemné pracovní prostředí; podnikový právník-evangelík poskytoval právní servis i naší církvi. Určitá nepřijemnost s jedním externím spolupracovníkem mě ovšem vedla ke změně zaměstnání; na 27,5 roku jsem se stal pracovníkem dráhy.

Nerad bych své povídání protahoval, a tak se budu snažit být stručný. Začal jsem v Ústředí výpočetní techniky dopravy, pak jsem na základě konkursu (který jsem si "jen tak" chtěl zkusit) asi 4 roky strávil ve vrcholovém školicím zařízení resortu dopravy, v Ústředním dopravním institutu. Mezi jeho externími spolupracovníky bylo i několik pracovníků ústředního výboru komunistické strany. Ani tam jsem svou víru neskrýval. A neměl jsem žádné problémy (asi jsem tak "byl imunní" před nějakou vyšší vedoucí funkcí, o níž jsem nestál). Byl jsem v té době jarovským kurátorem, a když do Institutu nastoupil Luba Šimek, můj předchůdce v této funkci, všeobecně se o nás vědělo, že se známe z církve. – Institut pořádal několikaměsíční pobyty pro vedoucí pracovníky Kubánských železnic. Přednášeli jsme česky a tlumočnice vše překládaly do španělštiny. Dost jsem tehdy z tohoto jazyka pochytil; když jsem se s poslední skupinou loučil, dostal jsem od jednoho posluchače knížku *Fidel y la religión (Fidel a náboženství)*², o níž jsem z polského tisku věděl a po níž jsem toužil (to jsem ale posluchačům neřekl). Z knihy jsem měl velkou radost a znamenala pro mne inspiraci se ještě trochu španělštině věnovat.

Ve Výzkumném ústavu železničním jsem se v druhé polovině osmdesátých let podílel na řešení meziresortního úkolu *Hospodářský a sociální rozvoj ČSR a jejich oblastí do roku 2010*. Několik porad řešitelů probíhalo na zámku ve Lnářích (západně od Blatné), který patřil vládě ČSR. K pobytu tam pro většinu účastníků patřila spontánní návštěva památníku osvoboditelů – americké armády. Lnáře patřily po druhé světové válce do amerického pásma a památník přežil i dobu nejtvrděšího komunismu. – Ve Výzkumném ústavu jsem prožil listopad 1989; roztomilé bylo, jak několik jeho pracovníků se vrátilo z Říma z kanonizace Sv. Anežky překvapených tím, s kolíka kolegy se tam setkali. Pracovníků Ústavu ubývalo. Kolega – docent VŠE, v době "normalizace" odtud vyhozený, se tam vrátil, jeden kolega z traťového hospodářství zas odešel do Bukurešti dělat velvyslance; šlo o člena Synodní rady Jardu Plíška. A na mne dopadala Klausova doktrína, že ekonomický výzkum je zbytečný, neboť vše zařídí trh. Na výzvu k odchodu jsem nečekal a podle úsloví "Řemeslo má zlaté

---

² Fidel Castro byl dlouholetý komunistický šéf Kubánské republiky.

dno" jsem se vrátil k řemeslu, nikoli ovšem k tomu nástrojařskému, nýbrž k programátorskému. Věnoval jsem se úpravám především místenkového softwaru pro osobní pokladny v milém šestičlenném týmu, tvořeném naprosto poctivými lidmi, jimž možnost zneužít přístupu k datům v osobních pokladnách nepřišla na mysl, nicméně věřící kromě mne byl jen jeden, a ten byl Svědek Jehovův. Spolu s ním jsme si uvědomili, že bychom si měli blízcí jako křesťané. Strážné věže mi občas nosíval, to patří k svědkojehovství, ale vždy to bylo s upozorněním na nějaký článek, který byl i pro mne jako evangelíka obohacujícím.

Když jsem dovršil šedesátku, začínalo se pracovat na novém počítačovém systému osobních pokladen. Měl jsem do důchodu 18 měsíců, takže pro školení na něco nového jsem vhodný nebyl. A tak jsem "byl odejit", formálně to bylo dohodou, za poměrně dobrých podmínek. Dva měsíce "na úřadě práce" byly pro mne těžké, ale pak mě přijali jako odborného asistenta na katedru matematiky na Vysoké škole ekonomické, kde jsem nakonec při postupném prodlužování pracovní smlouvy na dobu určitou nestrávil jen 1,5 roku, nýbrž krásných 15 let dělaje práci, která mě opravdu velice těšila.

Když jsem rok po svatbě nastoupil v Praze mimo akademickou sféru, ani jsem si neuvědomil, jaký přínos to znamená: Pravidelná pracovní doba umožňující nezanedbatelnou část odpoledne být s rodinou. A nikomu v zaměstnáních nevadila má víra. Vážím si toho, že v poslední etapě aktivní pracovní činnosti jsem v akademické sféře byl; vedl jsem cvičení na vysoké škole, přičemž jako stařec nemající žádný titul za jménem jsem pro nikoho nebyl konkurencí.

Jsem vděčný za Evu, za těch více než 53 společných let. Jsem vděčný za krásnou širokou rodinu, za to, že celá patří k Církvi Kristově. Je to úžasné.

Vděčně vzpomínám. Díky za pozornost.